

Amerykańska gra na zwłokę w Paryżu

Najbliższe spotkanie delegacji wietnamskiej i amerykańskiej ma odbyć się w poniedziałek. Do tego czasu kontynuowane będą konsultacje.

Zdaniem obserwatorów politycznych, stanowisko delegacji amerykańskiej, które już doprowadziło do impasu we wstępnych rokowaniach pokojowych sprawi, że rozmowy w Paryżu mogą toczyć się bezowocnie jeszcze przez długi okres czasu. Prasa radziecka komentując negocjacje amerykańsko-wietnamskie pisze, iż USA stosują metodę gry na zwłokę. Delegacja Stanów Zjednoczonych dąży do przekształcenia negocjacji w dyskusję o „wzajemnych ustępstwach” i „wzajemnej deeskalacji”. Nie może być jednak mowy o jakiegokolwiek ustępstwach w stosunku do agresora.

Czwarte spotkanie w Paryżu — stwierdza „Sowiecka Rosja” — nie przyniosło żadnego postępu. Amerykanie na nową w ten sposób, by osiągnąć za stołem konferencyjnym to, czego nie są w stanie dokonać na polu walki.

Kosygin opuścił Czechosłowację

Po krótkotrwałym pobycie w Czechosłowacji premier rządu radzieckiego Aleksiej Kosygin powrócił w sobotę do kraju.

W czasie pobytu w Czechosłowacji A. Kosygin przeprowadził rozmowy z czolowymi przedstawicielami KPCZ i CSRS.

Sesja Rady Najwyższej ZSRR

Prezydium Rady Najwyższej ZSRR postanowiło zwołać czwartą sesję rady na 25 czerwca w Moskwie.

Łódzkie Spotkania Baletowe rozpoczęte

Wczoraj zainaugurowane zostały w Teatrze Wielkim Łódzkie Spotkania Baletowe. Uroczystego ich otwarcia dokonał kierownik Wydziału Kultury Prez. RN m. Łodzi R. Stefańczyk.

Pierwszy krok uczyniła Opera Baletowa, przedstawiając tryptyk baletowy — „Niobe” i „Pancernik Potiomkin” Lucjaka oraz „Tytanie i osła” Turskiego. Spektakl ten powtórzony będzie dziś w niedzielę, w po-

Niedziela, 26 i poniedziałek 27 maja 1968 r.
Rok XXIII Nr 125 (6670)

DZIENNIK ŁÓDZKI

Robotnicy francuscy żądają więcej niż referendum

Rokowania pracodawców ze związkami zawodowymi

Piątkowe przemówienie prezydenta de Gaulle'a wywołało zrozumiałe zainteresowanie w całej Francji. Pierwsze komentarze świadczą, iż nie zostało ono jednak najlepiej przyjęte zwłaszcza w środowiskach robotniczych. Sekretarz generalny Powszechnej Konfederacji Pracy, Georges Seguy komentując wystąpienie szefa państwa stwierdził, że robotnicy nie żądają referendum, lecz lepszych warunków życia i pracy. W tej sytuacji Powsze-

chna Konfederacja Pracy — kontynuował Seguy — wzywa wszystkich robotników strajkujących, aby wzmocnili swoją presję przed rozmowami, jakie zostaną podjęte między rządem i przedstawicielami związków zawodowych.

Sekretarz generalny Francuskiej Partii Komunistycznej Waldeck Rochet oświadczył na marginesie wystąpienia szefa państwa, iż obecne władze są bardzo słabe i że referendum nie rozwiąże obecnych problemów.

Na razie brak jeszcze szerszych komentarzy w związku z wystąpieniem gen. de Gaulle'a. Doniesienia z Francji koncentrują się przede wszystkim na gwałtownych rozruchach, do jakich doszło w Paryżu oraz w wielu miastach na prowincji.

Ogółem w całej Francji odnotowano rany w piątek i w noc z piątku na sobotę blisko 1000 osób. Dwie osoby poniosły śmierć — jedna w Paryżu i jedna w Lyonie. Premier Pompidou oświad-

czył, że wydano rozkazy natychmiastowego rozpraszania wszelkich zgromadzeń z jak największą energią. Podjęto kroki zapewniające wykonywanie tych instrukcji „bez (B) Dalszy ciąg na str. 2

Największa w Europie Walcownia blach na zimno w NRD

28 czerwca br. w Eisenhuettenstadt (ogręg Frankfurt nad Odrą) uruchomiona będzie wielka walcownia blach na zimno. Będzie to największy tego typu obiekt w Europie. Przewiduje się, że będzie dostarczał 800 tys. ton blachy rocznie.

Nowa walcownia jest realizowana przy poparciu Związku Radzieckiego. W ZSRR opracowano projekt walcowni-giganta, Zw. Radziecki dostarczy większej części urządzeń, m. in. cały zespół walcarek.

27 - 30 czerwca

Opolska rewia polskiej piosenki

Program VI Festiwalu Polskiej Piosenki w Opolu, który odbędzie się w dniach 27-30 czerwca br., został już opracowany. W 14 koncertach na scenie amfiteatru i w salach, w których odbywać się będą imprezy towarzyszące wystąpi ponad 100 piosenkarzy. Reżyseria społecznie w rękę Janusza Rzeszewskiego, a konferansjerami będą Edyta Wojtczak, Lucjan Kydryński, Janusz Budziński, Jacek Fedorowicz, Kazimierz Krukowski, Andrzej Trzaskowski i Jan Weber.

Zainteresowanie imprezą jest ogromne.

Telewizja polska przeprowadzi z Opola 5 transmisji — w tym po raz pierwszy „maraton kabaretowy”, w którym wystąpią wszystkie gwiazdy polskiego kabaretu z Wojciechem Młynarskim, Aliną Janowską, Tadeuszem Chyłą, Kazimierzem Grzeszkowiakiem, Iga Cembrzyńska, Jarema Stępowskim, Barbarą Krafftówną i Wojciechem Siemionem.

Święto Matki

Matka — słowo, które we wszystkich językach świata wyraża pełnię uczucia, poświęcenia i miłości. Spracowane ręce, oczy zmęczone nieprzespanymi nocami i łóżeczkami maleństwa, wieczna troska o los dzieci — to co wiąże się nierozdzielnie z życiem milionów matek.

Dzisiaj — z okazji Ich Święta — pozdrawiamy serdecznie wszystkie Matki, życząc im przede wszystkim pokoju, aby mogły w jak najlepszym warunkach spełniać największe posłannictwo swego życia — wychować dzieci na dobrych ludzi, na patriotów.

Po sforsowaniu umocnień amerykańskich Atak sił wyzwolenczych na centrum Sajgonu

W stolicy południowego Wietnamu rozpoczęły się walki. Jednostki sił wyzwolenczych przedostały się przez główne pas umocnień amerykańskich do Sajgonu i nacierają z północy, południa i zachodu w kierunku centrum miasta. Siły powstancze oceniają się na dwa pułki. Partyzancki zamek wyposażony w moździerze, broń przeciwpancerną oraz przeciwlotniczą. Dysponują także niewielkimi rakietami.

Lotnictwo USA dokonało w piątek aż 129 nalotów na południową część DRW. Mimo

intensywnych bombardowań Amerykanom nie udało się sparaliżować komunikacji tej części Demokratycznej Republiki Wietnamu. Zaobserwowano też wyraźne wzmocnienie obrony przeciwlotniczej DRW.

Diamentowe miasto — pod jednym dachem

W skład radzieckiego Dalekiego Wschodu wchodzi również kraina diamentów — Jakucja. Ta „blizniaczka” geologiczna słynnych terenów diamentowych w Afryce Południowej okazuje się krainą najbogatszą w drogocenne kamienie. Trzeba tu jednak pracować w niezwykle ciężkich warunkach.

Dotychczas znane jest jakuckie miasto Mirnyj. Niedługo na mapach pojawi się nowa nazwa — Ajchał. Będzie to jedyne w swoim rodzaju miasto, w którym wszyscy będą mieszkali pod jednym dachem. Zakłady pracy, domy mieszkalne, szkoły, sklepy, kino, teatr — słowem wszystkie budynki połączone będą galerią krytych przejść. Mrozy, wiatry i zamiecie przestaną być straszne.

Współpraca gospodarcza ZSRR — Austria

Z okazji pobytu w ZSRR prezydenta Austrii F. Jonasa, 24 maja podpisano w Moskwie porozumienie o współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej między Związkiem Radzieckim a Austrią. Prezydent Jonas opuścił wczoraj Moskwę.

Strajki okupacyjne na wyższych uczelniach włoskich

24 bm. późnym wieczorem studenci katolickiego uniwersytetu w Mediolanie postanowili rozpocząć okupację swej uczelni. Decyzję powzięto na burzliwym zebraniu ogromnej większości głosów. Studenci okupują również niektóre wydziały uniwersytetu państwowego w Mediolanie.

W Rzymie młodzież akademicka zorganizowała strajk okupacyjny w Domu Studenta, który zajęty został w ciągu nocy z 24 na 25 bm. przez bojkówkę. Bojkówki te ustawiły pikietę przy wszystkich wejściach do gmachu, nie wpuszczając rano do pracy personelu administracyjnego zatrudnionego w tym domu. Rosnące napięcie panuje również na kilkunastu innych wyższych uczelniach włoskich.

Dziennik „Volksstimme” o publikował artykuł Hansa Woltera, demaskujący działalność biura wiedeńskiego radia „Wolna Europa”. Publicysta wiedeński wskazuje w nim między innymi, iż władze austriackie od dawna już wiedzą, iż słowo „radio” jest tylko przykrywką, pod którą kryje się jedna z największych amerykańskich organizacji szpiegowskich. Podając się za dziennikarzy, współpracownicy radia „Wolna Europa” — stwierdza „Volksstimme” — w rzeczywistości zajmują się czym innym.

Wolker podaje, że wiedeńska placówka radia „Wolna Europa” składa się — podobnie jak monachijska centrala — z wielu sekcji, z których każda zajmuje się innym krajem socjalistycznym. Między monachijską centralą,

a jej wiedeńskim biurem utrzymywane są bardzo ścisłe kontakty. Szefowie poszczególnych sekcji regularnie odwiedzają Wiedeń. Czę-

żajdachi do Wiednia grup turystycznych, każdego autokaru wycieczkowego ze Wschodu itp. Współpracownicy radia „Wolna Europa” krąży

nych, zagadnieniami ekonomicznymi, przemysłowymi, kulturalnymi i informacjami o lotniskach wojskowych, a nawet o spóźnieniach pociągów i cenach żywności.

W żargonie metoda ta nazywa się mozaiką: z wielu kamyczków układają obraz. Ale tylko część tych materiałów trafia — podkreśla „Volksstimme” — na anteny, większość z nich bowiem przekazywana jest dalej do amerykańskich central szpiegowskich.

Publicysta wiedeński kończy swój demaskujący artykuł pytaniem, jak długo jeszcze władze tolerować będą nadużywanie Wiednia przez radio „Wolna Europa” do tego typu sprzecznej z prawem działalności.

Korespondencja własna z Wiednia Szpieczy w rozgłośni

stym gościem jest szef tzw. Sekcji Polskiej Radia „Wolna Europa” niejaki Jan Nowak.

Jednym z najważniejszych zadań radia „Wolna Europa” jest „rozpracowywanie” krajów socjalistycznych. Zbiera ono m. in. informacje o wszystkich przy-

po wiedeńskich dworcach, hotelach dla turystów zagranicznych, szukają kontaktów osobistych z turystami w kawiarniach, restauracjach, w domach towarowych. Agenci radia „Wolna Europa” interesują się po prostu wszystkim: sprawami wewnętrznymi partii komunistycz-

J. MOSZCZENSKI

XXI wyścig pokoju

Polscy kolarze przyjęci przez I. Logę-Sowińskiego

Odznaczenia dla zwycięzców XXI Wyścigu Pokoju

Na zakończenie XXI Wyścigu Pokoju „Trybuna Ludu”, „Neues Deutschland” i „Rudeho Prava” odbyła się w hali Torwaru impreza artystyczno-rozrywkowa pod nazwą „Wielki finisz wyścigu”.

W trakcie tej imprezy dokonano uroczystego rozdania nagród. Indywidualny triumfator wyścigu, kolarz NRD Peschel otrzymał z rąk wiceprzewodniczącego Ogólnopolskiego Komitetu Pokoju — Józefa Ozi-Michalskiego puchar ufundowany przez Światową Radę Pokoju. Wreczęno mu także nagrodę za

zwycięstwo — motocykl marki „Jawa”. Zdobywcą drugiego miejsca, Czechosłowak Vavra dostał za swój sukces piękny 23-calowy telewizor, a Polak Jan Magiera opuścił tym razem podium zwycięzców na motocyklu marki WSK.

Podczas uroczystości ambasador CSRS w Polsce — Antonin Gregor, wręczył puchar prezydenta tego kraju Ludvika Svobody drużynie polskiej oraz puchar premiera O. Czernika belgijskiemu kolarzowi Schoetersowi. Polacy i Belg okazali się najlepszymi kolarzami na terenie CSRS.

Następnie szef Urzędu Rady Ministrów — minister Janusz Wieczorek wręczył Zygmuntovi Hanusikowi jako najlepszemu kolarzowi na terenach Polski puchar ufundowany przez premiera Józefa Cyrankiewicza.

Puchar przewodniczącego Rady Państwa — marszałka Polski Mariana Sychalskiego dla najlepszej drużyny na terenie Polski zdobyła reprezentacja naszego kraju. Trofeum to wręczył szef kancelarii Rady Państwa — Edmund Boratyński.

Zespół polski spotkał się wczoraj z kierownictwem (A) Dalszy ciąg na str. 2

Odwołane pociągi

W związku z robotami drogowymi na odcinku Szulbore — Kotyzyzew od 27 bm. do odwołania pociąg osobowy relacji Łódź-Fabryczna — Suwałki — Gołdap odjeżdżający z Warszawy Centralnej o godzinie 7 min. 52 oraz pociąg osobowy relacji Gołdap — Suwałki — Łódź-Fabr. przyjeżdżający do Warszawy Centralnej o godz. 13 min. 20 na odcinku Małkinia — Czerw nie będą kursowały.

Jutro naszych miast

W epoce nowych wędrówek ludów, czyli gigantycznych przemieszczeń ludności do miast, dotychczasowe rozwiązania urbanistyczne na pewno okazały się jutro nieprzydatne. Aby sprostać wymogom, urbanistyka musi wykształcić nowe rozwiązania, przede wszystkim w zakresie zahamowania dalszego wzrostu miast dużych i zapewnienia wszystkim miastom możliwości prawidłowego rozwoju. Odnosi się to oczywiście również do urbanistyki polskiej, odpowiedzialnej za losy miast Polski w przyszłych dziesięcioleciach.

Nielatwe zadanie opracowania wstępnego poglądu na perspektywiczny rozwój miast w Polsce podjęto w Instytucie Urbanistyki i Architektury. Dotychczasowe wyniki studiów i badań, bynajmniej jeszcze nie zakończonych, pozwoliły już na wstępne, teoretyczne naszkicowanie perspektywy rozwoju polskich miast. W ten sposób powstało syntetyczne opracowanie pt. „Teoretyczny model sieci miast w Polsce”.

Za minimalny – w przyszłości – należy przyjąć wzrost zaludnienia miast na poziomie przyrostu naturalnego, który wynosi przeciętnie około 1 proc. rocznie. W tych warunkach i wychodząc z perspektywicznej konieczności rozmieszczenia w miastach polskich około 3,5-4 milionów mieszkańców do roku 1985, około 2,5-3 milionów mieszkańców do roku 2000 – można by zbudować w pierwszym okresie np. 35 nowych miast stutysięcznych, a w okresie następnym – dalsze 25 takich miast. Takie teoretyczne spekulacje są jednak nierealne, jako że istniejąca sieć miast w Polsce jest stosunkowo gęsta i nie ma możliwości znalezienia miejsc na nowe miasta. Pozostaje więc odpowiednio kontrolowany rozwój miast istniejących.

Największe miasta polskie, wraz z ich zespołami miejskimi, powinny być ograniczane w rozwoju. Należy natomiast rozwinąć stolice województw. Około 300 tys. mieszkańców miasta macierzystego, oraz około 100 tys. mieszkańców w zewnętrznych strefach zespołów miejskich – taka przeciętna wielkość miasta jest uzasadniona z jednej strony rozwinętymi funkcjami obsługi w stosunku do regionu, a z drugiej – dążnością do utrzymania się w granicach, które nie powodują nadmiernych kosztów rozbudowy miasta. Następnie należałoby rozwinąć sieć miast, tworzących ośrodki tzw. podregionalne – i to w ten sposób, aby przynadało ich średnio trzy na jedno województwo. Zaludnienie owych ośrodków przyjęto w wysokości przeciętnie 100 tys. mieszkańców w roku 2000. Urbanistom chodzi tu o uniknięcie istniejącej obecnie rozpiętości pomiędzy miastem powiatowym, a miastem wojewódzkim. Na terenie każdego województwa można wyróżnić obszary, które stanowiące wyodrębniają się całość gospodarczo-społeczna, wymagają odpowiedniego, podregionalnego (jak go nazwano) ośrodka obsługi.

W omawianym tu modelu proponuje się poważne ograniczenie rozwoju miast małych, o zaludnieniu poniżej 20 tysięcy mieszkańców, których mamy dziś w Polsce aż 765. Należy też rozważyć celowość potraktowania miast najmniejszych (o zaludnieniu poniżej 5000 mieszkańców), których jest w Polsce aż 369 – jako ośrodków obsługi rolnictwa i ludności wiejskiej, na poziomie pośrednim pomiędzy wsią podstawową, a miastem powiatowym.

Najprościej ujęty model perspektywicznego rozwoju sieci miast w Polsce przedstawiałby się więc następująco:

Najbardziej powinna wzrosnąć grupa miast średnich (o zaludnieniu 20-100 tysięcy mieszkańców), zwiększając się ok. 4-krotnie w porównaniu ze stanem dzisiejszym z 2,5 mln łącznego zaludnienia w roku 1965 do ponad 7 mln w roku 1985 i do 10 mln w roku 2000. Miasta najmniejsze (o zaludnieniu poniżej 20 tys. mieszkańców) powinny rosnać tylko w tempie naturalnego przyrostu. I wreszcie miasta największe powinny wzrosnąć w sumie prawie dwukrotnie – co jednak wynikałoby w znacznej mierze z zalążkowego wzrostu miast wojewódzkich i wzrostu zewnętrznych stref wielkich aglomeracji miejskich.

Omawiany model jest oczywiście modelem tylko teoretycznym. Sieć osadnicza jest bowiem tylko jednym z wielu elementów przestrzennego zagospodarowania kraju. W szczególności, układ tej sieci jest zależny od rozmieszczenia sił wytwórczych i wzajemnie wpływa na to rozmieszczenie. Jak jednak stwierdza autorzy omawianego modelu, „wydaje się, że w warunkach postępujących gwałtownie procesów urbanizacji lepszy jest choćby najbardziej dyskusyjny model, aniżeli brak skrzystalizowanych poglądów na kierunki polityki urbanizacji kraju”.

Stwierdzeniu temu niepodobna odmówić słuszności. W tej właśnie intencji przedstawiono tu – aczkolwiek w bardzo dużym skrócie i znacznym uproszczeniu – interesująca próbę wstępnego uściślenia owych poglądów.

WITOLD SZOLGINIA

Nie każdy, kto chciałby, na studia dostać się może. A chciałoby – wielu, ponieważ dyplom staje się podstawą kariery w naszym kraju, wiedza zaś – majątkiem pracowicie pomnażanym z pokolenia na pokolenie. Pytanie więc: kim są ci którzy studiuja, z jakich środowisk się wywodzą? – wydaje się społecznie niezwykle doniosłe. Chodzi przecież o dostęp do najcenniejszego dobra, jakim jest możliwość kształcenia się...

KIM SĄ CI

Grupa ludzi korzystających z tegoż dobra ogromnie wzrosła i wciąż wzrasta. NA STUDIACH DZIENNYCH UCZY SIĘ OBECNIE PRZE-SZŁO TRZYKROTNIE WIĘCEJ OSÓB NIŻ 30 LAT TEMU – OKOŁO 170 TYS. WOBEC 49,5 TYS., A NA 10 TYS. LUDNOSCI – BIORĄC POD UWAGĘ I STUDIUM DLA PRACUJĄCYCH, PRZYPADA SZESĆ RAZY WIĘCEJ STUDENTÓW. Niemniej skład społeczny studiujących nie jest proporcjonalny do struktury społecznej całego społeczeństwa. Robotnicy – cytując za „Trybuną Ludu” (nr 95) są w Polsce najliczniejszą częścią narodu – stanowią 42 proc. ogółu ludności, chłopi – 22 proc., pracownicy umysłowi, rzemieślnicy i inni – 36 proc. Na studiach dziennych natomiast we wszystkich uczel-

go stanowią 31,3 proc., chłopów 13,8 proc., dzieci pracowników umysłowych 49,8 proc., rzemieślników 3,6, innych 2 proc. Średnia krajowa dla uczelni tego typu, a więc – uniwersytetów, wyższych szkół technicznych i akademii medycznych – wynosi analogicznie: 26,2 proc., (młodzież pochodzenia robotniczego), 13,6 proc. (chłopskiego) 54,7 (dzieci pracowników umysłowych) i 5,5 proc. (rzemieślników i innych). TAK WIĘC W PL, UL I AM STUDIUM O KILKA PROMENTÓW WIĘCEJ MŁODZIEŻY POCHODZENIA ROBOTNICZEGO BĄDŹ CHŁOPSKIEGO (W SUMIE 45,1 PROC.), NIŻ ŚREDNIO W KRAJU (W SUMIE 39,3 PROC.). Tendencja ta utrzymuje się również wtedy, gdy porównamy daną łożką uczelnie z odpowiednim typem uczelni w kraju. Najbardziej charakterystycznym w tym względzie jest UL, gdzie młodzi robotniczo-chłopskiej

jętych zanotowano na wydziale mat.-fiz.-chem, na prawie i na wydz. ekonomiczno-socjol., szczególnie wśród przyjętych na kierunek ekonomiki handlu wewnętrznego.

Tę męczącą czytelnicą statystykę przytaczam po to, by wykazać, iż zastosowana trzy lata temu punktacja dodatkowa przy kwalifikowaniu na studia przyczyniła się jedynie do pewnego zahamowania gwałtownego spadku udziału młodzieży robotniczo-chłopskiej wśród studentów. Nie zmieniła natomiast, ani nie poprawiła – w sensie wyrównania bądź zmniejszenia dysproporcji, struktury społecznej studiujących. Zważywszy, iż w latach 1951-57 młodzież robotniczo-chłopska wśród studentów ogółem stanowiła od 50-60 proc. Obecnie nie ma takiej uczelni i w Łodzi i w kraju – wśród uniwersytetów, politechnik i akademii medycznych, gdzie studentów tych byłoby przynajmniej 50 proc. Są natomiast np. w Warszawie uczelnie, gdzie młodzież robotniczo-chłopska stanowi 18,7 proc. – w AM, 27 proc. – w UW, i 29,7 proc. – PW. A Warszawa skupia

którzy studiuja

niach Polski studenci pochodzenia robotniczego stanowią 27 proc., chłopskiego 16,3 proc., inteligentkiego 51,5, rzemieślniczego 4,2, pozostali – 1 proc. To są dane ogólne, które mogą stanowić jedynie punkt wyjścia do porównań i rozważań dotyczących konkretnych uczelni np. w Łodzi.

Kilkanaście godzin, kilkadziesiąt telefonów i dosłownie kilkaset obliczeń wymagało zdobycie i „wydobycie” z ogółu liczb, danych porównywalnych, obrazujących strukturę społeczną studentów uczących się w Politechnice Łódzkiej, Uniwersytecie Łódzkim i Akademii Medycznej. Na studiach dziennych wspomnianych uczelni uczy się w Łodzi ogółem 13.988 osób. Studenci pochodzenia robotniczego

jest około 10 proc. więcej niż na pozostałych uniwersytetach w kraju (48,3 wobec 37,9), zaś dzieci pracowników umysłowych ok. 9 proc. mniej. Najbardziej zbliżona do sytuacji krajowej jest natomiast struktura społeczna młodzieży PL, gdzie studenci pochodzenia robotniczo-chłopskiego stanowią 44,5 proc. (wobec 44,1 w wyższych uczelniach technicznych kraju), a dzieci pracowników umysłowych 49,2 proc. (wobec 51,8).

Interesujące różnice w strukturze uczących się widać zresztą nie tylko „na nie kraju”, ale również między poszczególnymi uczelniami łódzkimi, a w ich ramach – między danymi wydziałami. Łódzka „AM” np. w porównaniu z UL i PL, ma NAJWIĘKSZY PROCENT MŁODZIEŻY POCHODZĄCEJ Z RODZIN PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH (52,1), UNIWERSYTET ZAŚ NAJNIŻSZY (46,5), najwyższy natomiast – procent dzieci robotników (34,5 wobec 30 proc. w PL i 29,4 w AM). W ramach Akademii zaś największą grupę dzieci pracowników umysłowych studiuje na wydziale lekarskim, najmniej – na farmacji, gdzie stosunkowo dużo (15 proc.) jest dzieci chłopskich.

ŁÓDZKIE UCZELNIE W PORÓWNIANIU Z SYTUACJĄ KRAJOWĄ ODZNACZAJĄ SIĘ WIĘC BARDZIEJ PROPORCJONALNYM – NA TLE OGÓLNEJ STRUKTURY SPOŁECZNEJ – SKŁADEM SOCJALNYM MŁODZIEŻY STUDIOWĄCEJ. CO JEDNAK ABSOLUTNIE NIE OZNACZA, ŻE PROPORCJE SĄ PRAWIDŁOWE. Trzeba więc dążyć do ich zmiany, tym bardziej, że istniejące dysproporcje między studentami wywodzącymi się z poszczególnych grup społecznych nie tylko się nie zmniejszają, ale rosną. Jest to tendencja ogólnokrajowa, w Łodzi występująca słabiej niż gdzie indziej, ale właśnie tu szczególnie niepokojąca. Weźmy studentów obecnego I roku trzech łódzkich uczelni. Z rodzin robotniczo-chłopskich pochodzi ich 42,2 proc. (wobec 45,1 wśród ogółu studentów), z rodzin pracowników umysłowych – 51,6 (wobec 49,8 proc.). W krajowych uczelniach tego typu różnice, między składem I roku a pozostałymi – są jeszcze większe.

Fakt, iż w Łodzi na wszystkich pierwszych latach jest mniej młodzieży robotniczo-chłopskiej niż wśród ogółu studentów wynika z wielu czynników (m. in. z tzw. odsiewu), a także prawdopodobnie stąd, że w obecnym roku akademickim – 1967/68 przyjęto procentowo więcej niż w poprzednim roku – 1966/67. Na PL np. 41,8 proc. wobec 43,7 proc., na UL natomiast 42,4 proc., wobec 45,7 proc. Jeśli chodzi o Uniwersytet sytuacja różni się przedstawiała na różnych wydziałach. I tak np. względny spadek młodzieży robotniczej wśród nowo przy-

jętych ponad połowę wszystkich polskich pracowników naukowych-dydaktycznych i naukowo-badawczych wyższych uczelni.

JESLI WIĘC SPOJRZYMY NA TĘ SYTUACJĘ Z PUNKTU WIDZENIA ZASADY SPRAWIEDLIWOSCI SPOŁECZNEJ, WYMAGAJĄCEJ, BY SKŁAD STUDIOWYCH ODPOWIADAŁ STRUKTURZE KLASOWEJ SPOŁECZNEJ, MUSIMY JĄ UZNACZ ZA WYMAGAJĄCĄ ZMIANY. Absolutnie radykalną zmianę mogłoby zapewnić jedynie wyrównanie szans maturalistów – w sensie stworzenia – niezależnie od typu szkoły – przynajmniej w przybliżeniu jednakoowo korzystnych dla każdego warunków zdobywania wiedzy, tak, by różniły ich tylko faktyczne walory umysłowe, a nie to wszystko, od czego poziom rozwoju umysłowego zależy. A więc: szeroko rozumiane warunki środowiskowe, poziom nauczania w szkole, ranga i typ szkoły, atmosfera rodzinnego domu i możliwości rodziców itp. itd. Ponieważ jednak mimo kolosalnych zmian i wyrównywania różnic społecznych nie sposób całkowicie wyeliminować różnic środowiskowych w możliwościach kształcenia dzieci – mniejszych ogólnie rzecz biorąc w rodzinach robotniczo-chłopskich, próbuje się wyrównać szanse określonym systemem rekrutacji. Systemem wprowadzającym jak wiemy dodatkowe – obok egzaminu wstępnego, kryteria kwalifikacyjne, zawierające preferencje społeczne dla młodzieży robotniczo-chłopskiej, której w wypadku zdanego egzaminu doliczać się będzie w br. 5 punktów.

System regulowania składu społecznego studentów budzi wiele dyskusji. Nie miejsce tu na rozważania zasadności systemu, który w odniesieniu do indywidualnych wypadków może zawodzić, ale jako całość spełnia doniosłą funkcję społeczną. Trzeba jednak – wydaje się – zaznaczyć, by kwalifikacyjne komisje wydziałowe, poszerzone o nauczycieli – specjalistów szkół średnich i przedstawicieli organizacji społecznych i młodzieżowych w tym roku SZCZEGÓLNIE PILNIE ANALIZOWAŁY KAŻDĄ KANDYDATURĘ M. IN. WŁASNIE POD KĄTEM POCHODZENIA KANDYDATA NA STUDIA. Komisje bowiem na podstawie OBIEKTYWNYCH danych określają to pochodzenie i one jedynie są w stanie ocenić – z tego punktu widzenia, indywidualna, często skomplikowana sytuacja rodzinna kandydata.

Dążenie do zmiany struktury społecznej studiujących uzasadniona wyżej głównie ilościowo, można również uzasadnić jakościowo m. in. wynikami nauczania młodzieży wywodzącej się z różnych środowisk – o tym innym razem.

I. DRYLL

W związku z prowadzoną od dłuższego czasu akcją: „Stop! Dziecko na drodze” zamieszczamy dziś interesujący reportaż z Austrii, gdzie problem ten od wielu lat stoi w centrum uwagi opinii publicznej.

Uwaga! Ustawiamy się w kole i śpiewamy: „Idziemy chodnikiem, kto z nami wraz? Spokojnie krok za krokiem, my zawsze mamy czas...”

Chór kilkunastoosobowy podchwytuje melodię.

— I jeszcze raz, proszę państwa „spokojnie krok za krokiem, my zawsze mamy czas...” Bardzo dobrze... A może teraz ktoś z państwa wyjdzie poza okrąg koła, a my powtórzymy piosenkę. Pami Rita? Doskonale! A kiedy zakończymy piosenkę, pami Rita wybierze kogoś z okręgu koła i będzie się z tą osobą przechodziła w rytmie śpiewanej przez nas piosenkę. Nudy jej zamieszczane są w miesięczniku „Schule und Verkehrserziehung”, można nabyć również płytę...

Za pół godziny jestem świadkiem nowej zabawy. Instruktor rozdaje uczestnikom kapelusiki ze znakami drogowymi.

— Uwaga! Zabawimy się teraz w składanie wizyt. Pan Müller ma na kapeluszu wizerunek lokomotywy. Zaprezentuje się więc dwuwierszem: „Na mój znak, niech każdy uważa, bo pociąg życia zagraża”. Panna Schmidt natomiast, odwiedzając nas, przedstawia się: „Mój rower, to znak oczywisty, że wjazd dozwolony dla rowerzysty”.

— Przed chwilą obserwowałam pan zajęcia praktyczne dla wychowawczyń i wychowawców przedszkoli i uczniów z młodszych klas – udziela mi wyjaśnień kierownik seminarium dla nauczycieli w „Haus Rief” koło Salzburga – pozostałe koleżanki i koledzy mają zajęcia w salach wykładowych.

Posłuchajmy więc wykładowcy.

— Gdy zadamy pytanie dzieciom że wynosi szerokość...

(Dalszy ciąg na str. 4)

Dziecko na drodze

Z życia wyjęte

O żywienie życia politycznego ożywiło również prasę. Nabrała ona rumieńców, temperamentu, wigoru polemicznego. Rzeczowa polemika jest prasie niezbędna. Gazeta nie jest bowiem amboną, a dziennikarz nie jest kapłanem głoszącym prawdę

Polemika jest formą wymiany poglądów, a tylko dzięki temu dochodzi się do prawdy, do mądrości, do poszerzenia świadomości. Ludzi o dobrych intencjach jest bardzo dużo, ludzi świadomych jest nieco mniej. Często się zdarza, że ludzie uczciwi i przyzwoici są nosicielami poglądów sprzecznych z ich własnymi interesami, z interesami kraju, w którym żyją. Dlatego też jeśli ktoś jest tutaj w błędzie, to właśnie ci co twierdzą, że polemiki

wyłącznie dziennikarstwo zaangażowane w budowę socjalizmu, ludzi, którzy traktują ten zawód jako służbę społeczną. Z tymi, którym siały się obce nasze ideały, nasze interesy zwyczajnie i po prostu się rozstajemy.

Socjalizm to bowiem nie manna z nieba ani gwiazdka pod choinkę. Trzeba o niego walczyć codziennie na wszystkich frontach, poczynając od samego siebie, od własnego egoizmu, skłonności do prywaty, sobokostwa, dygnitarstwa, a na wielkich budowach kończąc.

Dużo szkody wyrządziła naszej prasie tzw. teoria o anonimowej krytyce. Otrzymał ją w spadku po okresie błędów i wypaczeń (bez cudzysłowu) kiedy to każda krytyka konkretna, personalna, traktowana była jak wyrok. I najczęściej tak rzeczywiście było. Później jednak stała się ona tarczą używaną w momentach, gdy dociekliwość ludzka zagrażała tym, którzy interes Polski i socjalizmu kojarzyli wyłącznie ze swymi własnymi, prywatnymi interesami i aspiracjami sprawowania rządu dusz. O krytyce napisano już wiele, może aż za wiele, a jednak uświadomienie sobie jej roli jest nadal niepełne. Krytyka ma sens społeczny, wychowawczy, jest instrumentem pedagogiki społecznej. Zastosowana w porę, właściwie i konkretnie może uchronić przed większymi błędami, które potem z trudem trzeba naprawić.

KAROL BADZIAK

O polemice i krytyce

ostateczne i niepodważalne. Może się mylić lub być w błędzie, lecz niestety, jego prywatne pomyłki i błędy jako że są powielane w setkach tysięcy egzemplarzy, mogą wprowadzać w błąd i być pomyłkami ogółu. Istnienie natomiast takiego instrumentu jak polemika powoduje korygowanie pomyłek, nie wspominając już o tym, że zwiększa poczucie odpowiedzialności za to, co się pisze i ustrzeżenie przed bezkarnością.

prasowe macą ludziom w głowach. Wprawdzie wnioski z tego zostały wcześniej wyciągnięte, lecz zmiana stylu i metod pracy dziennikarskiej jest procesem, który musi być kontynuowany stale. Szybkość i rozwaga, elastyczność i pryncypialność, ofensywność i umiar, takt i bezkompromisowość wobec przeciwnika — to zasady, które należy przestrzegać codziennie, a nie od święta.

Oczywiście, mam tu na myśli

STOP! DZIECKO na drodze

(Dokończenie ze str. 3)

kość jezdni przed szkołą, to w 30-osobowej klasie padnie 15 różnych odpowiedzi. W pierwszym więc rzędzie postaramy się o dokładne zmierzenie szerokości ulicy. Następnie zadajemy pytanie: Ile czasu zużyje się na przejście przez jezdnię? Okazuje się, że przejście 8-metrowej szerokości jezdni trwa 5,5 do 8 sekund. Następnie zadajemy pytanie ile przez ten czas przejeżdża metrów samochód, motorower, tramwaj, rowerzysta. Szybkość poruszania się tych pojazdów sprowadzamy do metrów na sekundę. W młodszych klasach wielkość zaokrąglamy, a w starszych obliczamy dokładnie. Kolejne pytanie brzmi: „W jakiej odległości muszą znajdować się od siebie poszczególne pojazdy na lewo i na prawo, aby bez hamowania nie zagroziły bezpiecznemu przejściu przez jezdnię? Gdy wykonamy obliczenia, dzieci wyraża wielkie zdumienie. Okazuje się bowiem, że auto jadące z szybkością 50 km na godzinę nadjeżdżające z lewej strony zagraża z odległości 56 metrów, a z prawej — z odległości 112 metrów, przyjmując, że dziecko znajduje się na jezdni 8 sekund.

Następnie odwiedziliśmy gabinet metodyczny. — Większość tych modeli, a więc makiety przedstawiające różne sytuacje drogowe, znaki drogowe, urządzenia sygnalizacyjne wykonali dzieci w ramach zajęć z maisterkowania.

— A te złote czapeczki? — pytam. — To przedmiot naszej szczególnej dumy. Nazywamy je „gelbe Schulwegkappen”. To ochrona bierna przedszkolaków i dzieci z klas niższych szkół podstawowych. Masowym ich rozprowadzaniem zajmuje się, między innymi, redakcja miesięcznika „Schule und Verkehrsziehung”. Czapeczki są tanie — kosztują 25 sytyngów. Zwyczaj ich noszenia przyjął u siebie nasz najbliższy sąsiad — Szwajcaria.

Bogato jest reprezentowany również dział plakatu ostrzegawczego.

— Szkoda, że nie mamy waszych plakatów, a podziwialiśmy je w czasie wystawy zorganizowanej z okazji międzynarodowej konferencji w Budapeszcie. Wazsa plastyka również użytkowa, jest nam dobrze znana.

— Szkoda, że nie będzie pan u nas jutro. Mamy w programie omówienie bardzo popularnego konkursu szkolnego na sprawność techniczną rowerów i motorowerów, którymi dzieci dojeżdżają do szkoły. Dużym powodzeniem cieszą się także wyścigi samochodów na napęd pedalowy. Organizacja ich spoczywa całkowicie w rękach dzieci. Najlepszą biorą następnie udział w zawodach międzynarodowych.

Zastanawia się pan zapewne, kto to wszystko finansuje? Otóż istnieje u nas specjalna instytucja: Kuratorium für Verkehrssicherheit (Kuratorium Bezpieczeństwa Komunikacji), współdziałające ściśle z Austriackim Związkiem Motorowym i Touring Clubem. Do mecenasów wliczamy również przedsiębiorstwa eksploatujące stacje benzynowe, fabryki samochodów, zakłady ubezpieczeń... Fundują one nagrody, pomagają nam przy organizowaniu imprez. Warto jest również jeszcze raz wspomnieć o miesięczniku „Schule Verkehrsziehung”. Periodyk szkolny wychodzi w nakładzie 40 tysięcy. Wysłany jest bezpłatnie do władz szkolnych, szkół, przedszkoli oraz komend i posterunków policji drogowej. Pismo wydaje Austriacki Związek Motorowy, a opiekę nad nim Kuratorium für Verkehrssicherheit. Naszej działalności nie ograniczamy do ustalonych już form. Z radością witamy coraz to różnorodniejsze jej przejawy, jak na przykład filmy, prezencja, szuflki kukielkowe...

Trudno mi było rozstać się z tak interesującym rozmówcą. Kiedy żegnaliśmy się dorzucił:

— Niech pan koniecznie odwiedzi plac ćwiczeń dla niewprawnych kierowców w Aspern koło Wiednia.

Posłuchałem jego rady, ale o tym kiedyś indziej, bo jak mawia redaktor Pamoramy „Sypały nie są z gumy”.

JAN JANISZEWSKI

POTĘŻNA SYLWETKA WYRAZNIJE ODRÓŻNIA SIĘ WŚRÓD INNYCH KADŁUBÓW STATKÓW STOJĄCYCH PRZY NABRZEZU PORTU. BYĆ MOŻE W INNYCH PORTACH WBYŁY TO POWÓD DO SENSACJI, ALE TU, W MURMAŃSKU, PRZYBYWCA JENI SA DO TYCH OLBRYZYMÓW. TU BIERZE SWOJ POCZĄTEK PÓŁNOĆNA DROGA MORSKA, STĄD WYPŁYWAJA W REJSY NA WSCHÓD I TU WRACAJA KARAWANY STATKÓW. KAŻDĄ Z NICH PROWADZĄ LODOŁAMACZE, TE GIGANTYCZNE TARANY TORUJĄCE DROGĘ WŚRÓD LODOW PÓŁNOCY.

DLA MIEJSCOWYCH SYLWETKI LODOŁAMACZY NIE STANOWIĄ JUZ ATRAKCJI, ALE DLA PRZYBYWZA Z ODLEGŁEJ O PRZESZŁO 2 TYSIĄCE KILOMETRÓW POLSKI, PRZYZNACIE, NIE LADA TO GRATKA, ZWŁASZCZA PRZED BURTĄ TAKIEGO WETERANA, JAKIM JEST „KRASIN”.

Weteran północno-

NA ODSIECZ NOBILEMU

Był czas, kiedy nazwa „Krasin” nie schodziła z ust, nie zniknęła mniemaciami ze szpalt gazet całego świata. On jeden był wówczas w stanie uratować grupę rozbitków arktycznych na krze lodowej, odciętych od świata, przez wiele dni pozbawionych środków

do życia.

23 maja 1928 roku o godzinie 10.25 baza kolejnej wyprawy polarnej na włoskim okręcie wojennym „Citta di Milano”, zakotwiczonym w Zatoce Kings-Bay, otrzymała ostatni meldunek ze sterowca „Italia”. Gen. Nobille wraz z młodzią narodową załogą złożoną z naukowców powracal sterowcem z triumfalnego rejsu na Biegun Północny, gdzie 10 godzin wcześniej zrzucony został trójbarwny sztandar włoski i krzyż specjalnie w tym celu ofiarowany przez papieża. O godzinie 11.35 nastąpiła katastrofa. W wyniku obłożenia powłoki i sterów „Italia” zwałiła się na lód. Katastrofa nastąpiła tak nagle, że nie zdążono nawet nadać depeszy o zbliżającym się niebezpieczeństwie. Część załogi znalazła się na krze lodowej, pozostali zdani na łaskę pędzącego dalej bez kontroli kadłuba mieli zginąć na zawsze.

Przez dwa tygodnie świat z niepokojem oczekiwał jakichkolwiek wiadomości o losach wyprawy. Bezskutecznie. Sygnały Nobilego, nadawane za pomocą przepadkiem uratowanej w katastrofie radiostacji, ginęły w eterze. Dopiero w nocy z 3 na 4 czerwca radziecki radioamator Mikołaj Schmidt przypadkiem odebrał SOS nadawany wśród lodów polarnych. Na pomoc pospieszyli najwytrawniejsi piloci, słynni zdobywcy Arktyki z Amundsenem na czele. Niestety wyprawy

Według przekazanej tradycji Zaratusztra był synem Puruszasy i Dugedy. Narodzinom jego towarzyszyło wiele cudów i zjawisk nadprzyrodzonych. Czarodzieje i czarnoksiężnicy próbowali zabić noworodka, ale bez skutku. Mając około 20 lat Zaratusztra odsunął się od świata, by w kontemplacji przygotować się do roli głosiiciela nowej religii.

Dwa lata spędził on na wędrownie po północno-i południowo-wschodnim Iranie, usługując zdobyć sobie wyznawców. Lecz dopiero małżeństwo Zaratusztry z bratanicą króla Wisziasy, a następnie jego córki z kancleżem królewskim umożliwiły szybkie rozprzestrzenienie się nowej, a właściwie, odnowionej religii na znacznych obszarach Azji Środkowej, Azji Mniejszej, Grecji, a nawet Indii.

Zaratusztrianizm w swej obecnej postaci jest rezultatem nawarstwiania się wokół nauki Zaratusztry późniejszych dogmatów i praktyk kulturowych. Mówiąc dziś o tej nauce mamy na myśli całość religijnego systemu jaki ukształtował się w ciągu wieków. Według słów samego Zaratusztry celem jego było przywrócić dawną czystość religii skażonej i zniekształconej przez magów. Odbywało się to w ostrej walce z magicznymi praktykami, zabobonami i kultem złych sił. Zaratusztra stał się reformatorem wierzeń bądź to znajdujących się w stadium obumierania, bądź też nie odpowiadających już duchowi czasu.

W Aweście — piśmie świętym zaratusztrian sprecyzowany został wyraznie ich światopogląd. Głosi on, że ziemia jest olbrzymią sceną, na której toczy się bój dwu potęg — Dobra i Zła. Najważniejsze miejsce we wszechświecie zajmuje człowiek i jego dusza nieśmiertelna, o którą walczą oba bóstwa. Na początku wszechrzeczy byli jedynie Ahuramazda (mieszkający na górze w wieczystej światłości) i Aryman (czyhający na dole pośród wiecznych mroków). W obrębie bezgranicznego czasu dzieje świata podzielił Ahuramazda na epoki. Ostatni odcinek tych dziejów obejmujący historię świata dzieli się z kolei na cztery okresy po 3000 lat każdy. W pierwszym wrzechyściacielu Ahuramazda stworzył świat duchów. W drugim powołał świat materialny: wodę, niebo, ziemię, rośliny, zwierzęta i wreszcie człowieka. Ostatnie trzy tysiące lat, obejmują okres dziejów od przyjścia Zaratusztry do końca świata. Zaratusztra pojawia się w dziełach miliona. Przy końcu tej epoki (liczącej w sumie 12 tysięcy lat) nastąpi koniec świata poprzedzony zmartwychwstaniem i sądem ostatecznym. Przedtem jeszcze pojawi się mesjasz, który to wszystko zapowie.

Ziemię uważali zaratusztrianie za jedną z siedmiu stref, której powierzchnia dzieli się na siedem stref.

Pierwsza para ludzka — Maszja i Maszjoi zrodziła się z nasienia praojca rodu ludzkiego Gajomarsa zabitego przez Arymana. Maszja i Maszjoi zrodzili osiem par dzieci, od których, z wyjątkiem dwu pierwszych, pochodzi cały ród ludzki.

Zaratusztrianizm podaje długą listę cnót i występków. Najważniejszą enotą jest czystość i to zarówno duchowa, jak i fizyczna. Dalsze enoty to szczerokość, prawdomówność, dobroczynność, hojność, i litość. Kłamstwo, oszustwo i wiarołomstwo uważane były z kolei za grzechy najcięższe.

Dla pierwotnego zaratusztrianizmu najbardziej charakterystyczny był brak nakazu życia ascetycznego czy zakonnego. Podstawę pomyślnego rozwoju państwa i narodu stanowiła zdrowa moralnie rodzina, co nie znaczy, że oparta wyłącznie na zasadach monogamii.

c. d. n.

RELIGIE ŚWIATA...

